

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Борис САМОРОДОВ

«29» серпня 2025 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

спеціальність С 3 «Міжнародні відносини»

освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини»

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 /2026 навчальний рік

Наскрізню програму практики рекомендовано до затвердження Вченою радою
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«28» серпня 2025 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Наталія ВІННИКОВА, д. політ. наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних
відносин.

Програму затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол №1 від «25» серпня 2025 року

завідувач кафедри

Наталія ВІННИКОВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Гарант освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

Наталія ВІННИКОВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол №1 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Наскрізна програма практики складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

підготовки бакалавра,
спеціальності С 3 «Міжнародні відносини».

Практика є обов'язковим компонентом підготовки фахівців із вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

1. Опис практик

1.1. Мета практики – набуття студентами професійних компетентностей для подальшого використання їх у реальних виробничих умовах, виховання потреби систематичного поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Основними видами практик є:

- навчальна (екскурсійна, ознайомлювальна, мовна та інші);
- виробнича (технологічна, експлуатаційна, конструкторська, педагогічна, асистентська, лікувальна, економічна, юридична, науково-дослідна, переддипломна та інші).

Метою навчальної практики є ознайомлення студентів зі специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних та спеціальних дисциплін, в окремих випадках – оволодіння робітничою професією з числа масових спеціальностей відповідної галузі.

Метою виробничої практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок зі спеціальності, а також збирання фактичного матеріалу для виконання курсових та дипломних робіт.

Переддипломна практика студентів (як різновид виробничої практики) є завершальним етапом навчання, що проводиться на випускному курсі з метою збирання матеріалів для дипломного проектування, узагальнення і вдосконалення здобутих ними фахових компетентностей (знань, практичних умінь та навичок), оволодіння професійним досвідом і підготовки до самостійної трудової діяльності.

Види практики з кожної спеціальності, їхня тривалість і терміни проведення визначаються навчальним планом.

1.2. Види практик за спеціальністю С 3 «Міжнародні відносини»

Курс	Назва практики	Кафедра, що забезпечує організацію	Тривалість практики	Семестр
3	Навчальна (інформаційно-аналітична) практика (без відриву від навчання)	Міжнародних відносин	4 тижні	6
4	Виробнича практика	Міжнародних відносин	4 тижні	7

1.3. Основні завдання практик

Практична підготовка студентів здійснюється на університетських та зовнішніх базах практики, з якими укладаються договори у разі необхідності. Такими базами практики можуть бути підприємства приватної і державної форм власності, спільні підприємства, організації і установи (в галузях економіки, освіти, науки і державного управління), у тому числі за кордоном, кафедри і підрозділи університету.

Зміст і послідовність практик визначаються освітньо-професійною програмою та наскрізною програмою практики. Завдання до проходження кожної практики визначається програмою практики, яка розробляється відповідною кафедрою.

На кожній ланці практики необхідно, щоб програми мали рекомендації щодо видів і форм перевірки досягнення запланованих результатів навчання (сформованості рівня знань, набуття умінь, навичок та інших компетентностей). Ці вимоги об'єднуються в наскрізній програмі – основному навчально-методичному документі практики.

Зміст наскрізної програми відповідає вимогам стандарту вищої освіти та відповідної освітньої програми. На основі цієї програми розробляються робочі програми відповідних видів практики.

1.4. Характеристика практик

Усі види практик є обов'язковими модулями

Курс	Назва практики	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Семестр	Форма контролю
3	Навчальна (інформаційно-аналітична) практика (без відриву від навчання)	6	180	6	залік
4	Виробнича практика	6	180	7	залік

1.5. Заплановані результати практик (рівень знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти на кожному етапі практики):

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «**Міжнародні відносини**» студенти після проходження Навчальної (інформаційно-аналітичної) практики (без відриву від навчання) (**6 семестр**) повинні досягти таких результатів:

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН10. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН15. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

РН16. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство,

міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН26. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «**Міжнародні відносини**» студенти після проходження виробничої практики (**7 семестр**) повинні досягти таких результатів:

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН19. Мати навички формулювання комунікаційних стратегій у міжнародному просторі відповідно до особливостей соціокультурного середовища інших країн.

РН20. Розуміти концептуальні, нормативно-правові засади дипломатії та володіти навичками її багатовимірною практичного застосування.

РН22. Організовувати та проводити міжнародні зустрічі, переговори, працювати в межах міжнародних конференцій, організацій, інших форм практичного міжнародного співробітництва.

РН24. Демонструвати навички лідерства, самостійно ухвалювати рішення, відповідати за командну роботу.

РН25. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

2. Зміст практик

2.1. Навчальна (інформаційно-аналітичної) практика (без відриву від навчання)

Практичні завдання становлять основну частину кожного етапу проходження інформаційно-комунікаційної практики здобувачів освіти, як за змістом, так і за обсягом виконання. Зміст завдань визначений метою та основними завданнями навчальної практики, особливостями об'єкта дослідження, його функціональним типом.

Під час виконання індивідуального завдання в рамках «Навчальної (інформаційно-аналітичної) практики (без відриву від навчання)» здобувачі освіти мають:

- навчитися ефективно шукати, збирати, аналізувати і систематизувати інформацію з різних відкритих джерел, включаючи офіційні урядові документи, медіа, аналітичні статті, міжнародні бази даних;
- розвинути навички підготовки аналітичних документів для представлення конкретної проблеми або ситуації у сфері міжнародних відносин або комунікацій;
- вивчити процес поширення інформації через медіа та соціальні мережі, ідентифікувати дезінформацію та маніпуляції;

- розвинути навички публічного виступу, презентації інформації та роботи в команді;
- розвинути навички планування та реалізації інформаційних кампаній, з урахуванням особливостей міжнародної аудиторії;
- опанувати методики створення рекомендаційних документів для політичних чи громадських лідерів у контексті міжнародних відносин.

Завдання 1. Збір і аналіз інформації з відкритих джерел.

Опис: Здобувачі повинні провести інформаційний пошук на обрану тему (наприклад, «Відносини між двома державами» або «Міжнародний конфлікт» тощо). Потрібно використати як мінімум 10 різних джерел і зробити їх критичний аналіз.

Завдання 2. Аналітична записка з актуальної проблеми міжнародних відносин

Опис: Обрати одну з актуальних тем (наприклад, енергетична безпека ЄС, війна в Україні, геополітика Арктики) та підготувати аналітичну записку для умовного зовнішньополітичного відомства. Формат: вступ, що містить опис проблеми. Основна частина: аналіз причин, наслідків, позицій ключових акторів. Висновки та рекомендації. Обсяг 3 сторінки.

Завдання 3.1. Інформаційне досьє на міжнародного актора

Опис: Обрати одного міжнародного актора (державу, організацію, корпорацію) та скласти досьє:

- Історія участі у міжнародних процесах
- Поточна зовнішньополітична стратегія
- Вплив на регіональні чи глобальні процеси

На основі зібраної інформації здобувач має підготувати презентацію (до 8 слайдів) + короткий аналітичний коментар (3 сторінки).

Завдання 3.2. Медіамоніторинг міжнародної тематики

Опис: Протягом 5 днів здобувач має здійснювати моніторинг новинних ресурсів (українських та міжнародних) за обраною темою (наприклад, саміт G20, конфлікт у Секторі Газа, візит лідера до ООН). Підготувати короткий аналітичний огляд до 2 сторінок, який має містити: узагальнення тенденцій

і власний аналітичний коментар.

Завдання 3.3. Підготовка аналітичного огляду міжнародної події

Опис: Здобувач має обрати одну міжнародну подію (форум, саміт, візит) та підготувати огляд:

- Ключові учасники
- Основні меседжі
- Реакція міжнародної спільноти
- Потенційні наслідки

Студент має підготувати аналітичний огляд (до 2 сторінок) + коротка презентація (до 4 слайдів).

Завдання 4. Візуалізація глобальних трендів

Опис: Студент має обрати один актуальний міжнародний тренд або явище (наприклад, розширення ЄС, зростання впливу BRICS, глобальні кліматичні ініціативи, цифрова дипломатія, міграційні потоки, енергетичний перехід) та створити візуальний матеріал, який демонструє його динаміку, географію, учасників або наслідки. Матеріал має бути втілений в інфографіці, мапі, діаграмі або хронологічній шкалі. До презентації додається коротка пояснювальна записка (до 1 сторінки), що містить: опис обраного тренду; джерела даних; ключові висновки.

Завдання 5. Розробка проектної пропозиції з вдосконалення одного з напрямків зовнішньої політики України.

Опис: Студент має підготувати проектну пропозицію, що містить рекомендації з покращення взаємодії України з конкретною державою/міжнародною організацією. Проектна пропозиція складається з двох частин: SWOT-аналізу зовнішньої політики України по відношенню до обраної держави/міжнародної організації та формулювання конкретних рекомендацій з оптимізації цього напрямку. Обсяг проектної пропозиції – 4 сторінки.

Завдання 6. Підготовка презентації та захист звіту з «Навчальної (інформаційно-аналітичної) практики (без відриву від навчання)».

Опис: Студент готує презентації за звітом та захищає. Презентація повинна містити не тільки інформаційний компонент, але й візуальні матеріали (слайди, інфографіка, діаграми), які допомагають краще зрозуміти проблему.

Перелік тем індивідуального завдання

1. Роль Туреччини як регіонального лідера: баланс між Заходом і Сходом
2. Еволюція зовнішньої політики Польщі в контексті безпеки Європи
3. Геополітична конкуренція в Арктиці: інтереси США, РФ, Китаю та ЄС
4. Балкани як зона стратегічного суперництва: перспективи євроінтеграції
5. Африка як новий фронт геополітичного впливу: Китай, ЄС, США
6. Східна Азія: безпекові виклики та дипломатія стримування
7. Латинська Америка між демократією та авторитаризмом: зовнішні впливи
8. Близький Схід після «Арабської весни»: нові альянси та конфлікти
9. Політичні трансформації у Східній Європі: вплив зовнішніх гравців на внутрішню політику
10. Гібридні загрози у міжнародних відносинах: виклики для дипломатії
11. Кібербезпека як елемент зовнішньої політики держав
12. Енергетична безпека Європи: політичні та економічні аспекти
13. Миротворчі місії ООН: ефективність та політичні обмеження
14. Роль НАТО у стримуванні агресії: адаптація до нових викликів
15. Конфліктогенність регіону Сахель: причини та міжнародна реакція
16. Постконфліктне врегулювання: кейс Боснії і Герцеговини
17. Війна в Україні як тест для міжнародного права та глобального порядку
18. Стратегічна автономія ЄС у сфері оборони: перспективи та ризики
19. Дипломатія безпеки: роль ОБСЄ у врегулюванні регіональних конфліктів
20. Роль України у формуванні нової архітектури європейської безпеки
21. Реформування ООН: дилеми представництва та ефективності
22. ЄС як глобальний актор: зовнішньополітичні інструменти та обмеження
23. G20 як платформа глобального економічного діалогу
24. СОТ у новій реальності: виклики багатосторонньої торгівлі
25. Міжнародний кримінальний суд: політика правосуддя чи правосуддя політики?
26. Роль ВООЗ у глобальному управлінні охороною здоров'я
27. Міжнародні фінансові інститути: вплив на політику країн, що розвиваються
28. Міжнародні екологічні угоди: дипломатія клімату та її ефективність
29. Роль ЮНЕСКО у культурній дипломатії та захисті спадщини
30. Міжнародні санкції як інструмент зовнішньої політики: ефективність та наслідки
31. Мультиполярність у міжнародних відносинах: теорія та практика
32. Популізм і зовнішня політика: вплив внутрішньої політики на міжнародну арену
33. Транснаціональні корпорації як недержавні актори міжнародної політики
34. Міграція як глобальний виклик: політика прийому та інтеграції
35. Дезінформація та інформаційні війни: нові виклики для дипломатії
36. Роль штучного інтелекту у формуванні зовнішньої політики
37. Екологічна дипломатія: між риторикою та реальними діями
38. Академічна дипломатія: університети як агенти міжнародного впливу
39. Культурна дипломатія як інструмент м'якої сили
40. Майбутнє міжнародних відносин: сценарії розвитку глобального порядку.

Перелік завдань є орієнтовним. Може змінюватись відповідно до вимог/специфіки бази практики. Також передбачена можливість іншого індивідуального завдання за бажанням здобувачів вищої освіти, проте воно має бути узгоджено з керівником практики до/або на початку проходження практики.

2.2. Виробнича практика

Студент під час проходження виробничої практики:

– поглиблює та закріплює теоретичні знання, отримані під час вивчення фахових дисциплін;

– набуває практичного досвіду роботи в установах, організаціях, підприємствах чи закладах, діяльність яких пов'язана з міжнародними відносинами, комунікаціями або аналітикою;

– ознайомлюється з організаційною структурою, функціями та напрямками діяльності бази практики;

– виконує аналітичні, комунікаційні чи інформаційні завдання відповідно до поставлених завдань і професійного спрямування;

– вчиться застосовувати на практиці методи аналізу міжнародних процесів, дипломатичних документів і політичних рішень;

– опановує технології підготовки офіційних документів, довідок, пресрелізів, аналітичних записок, звітів і презентацій;

– формує навички ефективної взаємодії в колективі, дотримання етичних норм професійного спілкування й стандартів ділової поведінки;

– розвиває вміння приймати самостійні рішення, проявляти ініціативу та нести відповідальність за виконану роботу;

– формує комплекс професійних компетентностей, необхідних для подальшої роботи у сфері міжнародних відносин, дипломатії, міжнародного бізнесу чи аналітичної діяльності.

Залежно від бази практики, студент може виконувати такі види робіт:

● Аналітичні завдання: опрацювання документів, підготовка коротких довідок або оглядів, участь у підготовці звітних чи аналітичних матеріалів.

● Комунікаційні завдання: складання пресрелізів, постів, повідомлень, участь у підготовці інформаційних кампаній.

● Документаційні завдання: робота з внутрішніми документами, проектами листів, планами заходів, таблицями, реєстрами.

● Організаційні завдання: допомога у підготовці заходів, зустрічей, конференцій, медійних активностей або дипломатичних подій.

● Проектні завдання: участь у розробці або супроводженні проектів, підготовка пропозицій чи робочих матеріалів.

● Інформаційні та дослідницькі завдання: пошук інформації, формування масивів даних, моніторинг новин, підготовка зведень.

● Презентаційні завдання: створення презентацій, візуальних матеріалів, інфографіки чи супровідної документації.

3. Вимоги до баз практик

Практика студентів проводиться на базах практики, які забезпечують виконання робочої програми практики для відповідних рівнів вищої освіти, або в підрозділах університету, що відповідають вимогам до баз практики.

Місцем проходження студентами практики можуть бути підприємства, установи, організації різних галузей господарства, науки, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі, сільського господарства, державного управління, а також бази за межами України, за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі робочих навчальних планів і програм практик.

Підприємства, установи, організації, які залучаються для проведення практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

наявність структур, що відповідають спеціальності С 3 «Міжнародні відносини».

– забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів. До керівництва практикою студентів від бази практики залучаються фахівці зі стажем роботи не менш ніж три роки;

– надання студентам на час практики робочих місць;

– надання студентам права користуватися бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики.

Базами проходження **«Навчальної (інформаційно-аналітичної) практики (без відриву від навчання)»** можуть бути:

– інформаційно-аналітичні центри, які здійснюють моніторинг міжнародних процесів,

підготовку оглядів та експертних матеріалів;

- медіацентри, редакції інформаційних платформ, вебпорталів та освітніх медіа, які спеціалізуються на міжнародній тематиці;

- установи та організації, які проводять освітні, комунікаційні або просвітницькі програми міжнародного спрямування;

- проєктні офіси та ініціативи громадського сектору, які реалізують дослідницькі або інформаційні кампанії у сфері міжнародних відносин;

- центри публічної дипломатії, стратегічних комунікацій або цифрової комунікації, діяльність яких пов'язана з аналізом міжнародної інформації;

- аналітичні департаменти недержавних організацій, що працюють у сферах міжнародної співпраці, прав людини, розвитку або регіональних студій;

- спеціалізовані медіа-, комунікаційні та інформаційні агенції, орієнтовані на міжнародні новини, цифрові комунікації та глобальні події;

- організації та платформи, що реалізують міжнародні освітні, культурні або інформаційні проєкти (наприклад, культурні центри, міжнародні інститути, молодіжні платформи).

Базами **виробнича практики** за освітньою програмою «**Міжнародні відносини**» можуть бути:

- Міністерство закордонних справ України;
- дипломатичні та консульські установи України за кордоном;
- органи державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів;
- представництва транснаціональних корпорацій і підприємства різних форм власності;
- міжнародні міжурядові та неурядові організації;
- аналітичні центри, що займаються дослідженням і прогнозуванням міжнародних процесів.

4. Організація проведення та керівництво практиками

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики здійснюють завідувачі відповідних кафедр. До керівництва практики залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники.

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики, є:

- розробка наскрізних та робочих програм практики;
- розробка критеріїв оцінювання практики студентів;
- укладання договорів про проведення практики між Університетом та підприємствами, організаціями, установами;
- визначення баз практики;
- розподіл студентів за базами практик;
- підготовка інформації базам практики щодо обсягів, напрямів, строків практичної підготовки студентів, потреби в обладнанні, інвентарі та матеріалах, необхідних для оснащення майстерень, навчальних лабораторій і кабінетів (за потреби);
- складання кошторису-калькуляції щодо витрат на проведення практики студентів поза межами м. Харкова;
- призначення керівників практики;
- складання тематики індивідуальних завдань на практику;
- підготовка форм звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи (в разі необхідності).

До початку практики студенти повинні пройти інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, з порядком отримання документації та матеріалів. На студентів, які проходять практику на підприємстві, в установі, організації поширюється законодавство про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку бази практики.

Керівник практики від ННІ:

- спільно з керівниками практики від кафедри розробляє проекти наказів про практику та відповідає за їхнє оформлення, здійснює розподіл студентів за базами практики, організовує проведення зборів студентів із питань практики до її початку (установча конференція) та після її проведення (підсумкова конференція);

- здійснює контроль за дотриманням вимог з охорони праці під час проходження практики студентами та проведенням вступного інструктажу з охорони праці за Інструкціями з охорони праці № 55, 94 з оформленням реєстрації вступного інструктажу з охорони праці для студентів та слухачів Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна під час трудового і професійного навчання;

- повідомляє студентів про порядок звітування з практики, критерії оцінювання та форми звітування;

- подає до Центру розвитку кар'єри звіти про проведення практики з пропозиціями щодо вдосконалення її організації.

Керівник практики від кафедри призначається наказом проректора з науково-педагогічної роботи для безпосереднього керівництва практикою студентів.

Керівник практики від кафедри:

- розробляє та погоджує із завідувачем кафедри тематику індивідуальних завдань на практику;

- до початку практики проводить зі студентами, яких направлено на практику, вступний інструктаж з охорони праці за Інструкціями з охорони праці № 55, 94 з оформленням Аркушу реєстрації;

- здійснює контроль за проведенням первинного інструктажу на робочому місці з оформленням Журналу реєстрації інструктажів, якщо практика проводиться в структурних підрозділах університету за Інструкціями, що діють у відповідному підрозділі, де проводиться практика;

- узгоджує із керівником практики від бази практики індивідуальні завдання на практику з урахуванням особливостей місця практики;

- видає студентам індивідуальні завдання на практику у строк, установлений Положенням про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;;

- засвідчує відповідність баз практик критеріям її проведення (шляхом оформлення Протоколу);

- спільно з керівником практики від ННІ розробляє проекти наказів про практику;

- бере участь у розподілі студентів за місцями практики;

- стежить за своєчасним прибуттям студентів до місць практики;

- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проведення;

- надає методичну допомогу студентам під час виконання студентами індивідуальних завдань і збирання матеріалів;

- проводить обов'язкові консультації щодо обробки та використання зібраного матеріалу для звіту про практику;

- інформує студентів про порядок подання звітів про практику;

- у складі комісії приймає захист звітів студентів про практику, на підставі чого оцінює результати практики студентів;

- здає звіти студентів про практику на кафедру.

Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, зазначаються в окремих розділах договорів на проведення практики.

Керівник практики від бази практики, який здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за проведення практики.

До обов'язків керівника практики від бази практики входять:

- розподіл студентів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики;

- інструктаж з охорони праці, протипожежної безпеки на підприємстві та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт;
- ознайомлення студентів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечення виконання графіків проходження практики за структурними підрозділами підприємства;
- оцінка якості роботи, складання характеристик на студентів із відображенням у них виконання програми практики, якості професійних знань та умінь;
- забезпечення і контроль дотримання студентами Правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- допомога в підбиранні матеріалу для курсових та кваліфікаційних робіт.

Студенти Університету, проходячи практику, зобов'язані:

- до початку практики пройти інструктаж з охорони праці;
- до початку практики одержати від керівника практики від кафедри (групового керівника) направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання тощо) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики та вказівками її керівників;
- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку бази практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно виконати програму практики та подати звіт у повному обсязі керівнику практики студентів від кафедри.

Для організації та проходження практики студентами заочної форми навчання можуть використовуватися ресурси системи дистанційного навчання.

5. Підбиття підсумків практик, методи контролю та схема нарахування балів

Після завершення практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Форма звітності студента за практику – це подання звіту, підписаного й оціненого керівником бази практики в друкованому або в електронному вигляді в системі дистанційного навчання Університету.

Звіт разом з іншими документами, що передбачені робочою програмою практики (щоденник практики, характеристика та ін.), подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлюються робочою програмою практики та методичними рекомендаціями відповідної кафедри.

Звіт захищається студентом у комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії можуть входити: керівник практики від факультету/ННІ, керівник практики від кафедри, керівник практики від бази практики (у разі можливості) та інші.

Комісія здійснює оцінювання результатів практики студентів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики.

Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою практики.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики розглядаються на засіданнях вчених рад факультетів/ННІ (не менше одного разу протягом навчального року – зазвичай двічі на рік).

За результатами практики керівник практики від факультету/ННІ надає звіт завідувачу виробничої практики Центру розвитку кар'єри у строк, установлений наказом проректора з науково-педагогічної роботи.

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою:

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види діяльності протягом практики	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	зараховано
70–89	
50–69	
0–49	не зараховано

6. Рекомендована література

Рекомендована література до «Навчальної (інформаційно-аналітичної) практики (без відриву від навчання)»

Основна література

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
3. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна https://karazin.ua/storage/documents/978_m69w4Iy9lUkYdcQRbCuWoLfT0.pdf
4. Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету В. Н. Каразіна <https://is.gd/1fxLJ4>
5. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають? Походження влади, багатства та бідності. Пер. О. Дем'янчук. Київ: Наш Формат. 2025. 440 с.
6. Бжезинський З. Велика шахівниця. Американська першість та її геостратегічні імперативи. Харків: [Фабула](#). 2025. 288 с.
7. Болл М. Метавсесвіт. Як він змінить нашу реальність. Пер. С. Стець. Київ: Артбукс. 2023. 504 с.
8. Дипломатія. Навчальний посібник / Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024. 340 с.
9. Корсунський С. Як нації відновлюються: досвід Східної Азії. Харків: Vivat. 2023. 192 с.
10. Крістенсен К., Оджомо Е., Діллон К. Парадокс процвітання. Як інновації можуть вивести нації з бідності. Пер. О. Замойська. Львів: Видавництво Старого Лева. 416 с.
11. Лін Чень Китайське диво і глобалізація. Від іноземних інвестицій до місцевих компаній-чемпіонів. Пер. Р. Ключко. Київ: Наш Формат. 2024. 256 с.
12. Мальтус Т. Р. Нарис про закон народонаселення. Пер. Р. Вербич. Київ: Арії. 2025. 240 с.
13. Мюррей Ч. Людське різноманіття. Природа статі, раси і класу. Пер. Є. Мірошніченко, О. Дем'янчук. Book Chef. 2025. 512 с.

14. Скіннер К. Людина цифрова. Четверта революція в історії людства, яка торкнеться кожного. Харків: Фабула. 2020. 272 с.
15. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним. Пер. В. Циба. Київ: Наш Формат. 2024. 488 с.
16. Франкопан П. Великі шовкові шляхи. Нова історія світу. Пер. Олексій Петюх. Лабораторія. 2024. 624 с.

Допоміжна література

17. Аммуз С. Біткоїновий стандарт. Альтернатива центральним банкам. Пер. М. Жиленко. Київ: Наш формат. 2025. 352 с.
18. Брюховецька О. Голоси Black Lives Matter. Львів. Львівський медіафорум. 2025. 432 с.
19. Корсунський С. Як нації відновлюються: досвід Східної Азії. Харків: Vivat. 2023. 192 с.
20. Мілвард Б. Міжнародна торгівля і сталий розвиток. Економічні, історичні та моральні аргументи. Київ: Наш формат. 2025. 288 с.
21. Нельсон С. Р. Океани зерна. Як американське збіжжя змінило світ. Пер. О. Дубневич. Київ: Чорна гора. 2025. 388 с.
22. Нотон Б., Цай К. Китайське диво і державний капіталізм. Від планової економіки до моделі прискореного зростання. Пер. Н. Томчевска-Попович. Київ: Наш формат. 2025. 416 с.
23. Родан Г. Сінгапурське економічне диво. Від британської колонії до азійського тигра. Пер. Н. Томчевска-Попович. Київ: Наш формат. 2025. 336 с.
24. Совелл Т. Дискримінація і нерівність. Пере. Н. Дайнека. Київ: Наш формат. 2023. 296 с.
25. Томпсон Г. Безлад. Тяжкі часи у ХХІ столітті. Пер. Ганна Шаховська. Харків: Vivat. 2025. 512 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. ASEAN (Association of Southeast Asian Nations). URL: <http://www.aseansec.org>
2. Asianbarometer. URL: <http://www.asianbarometer.org>
3. Australian Institute of International Affairs. URL: <http://www.aiia.asn.au>
4. Brookings Institution. URL: <http://www.brookings.edu>
5. Carnegie Council on Ethics and International Affairs. URL: <http://www.cceia.org/index.html>
6. Centre for International Security and Cooperation. URL: <http://cisac.stanford.edu>
7. Centre for Strategic and International Studies. URL: <http://csis.org>
8. Council of Europe. URL: <http://hub.coe.int>
9. Council on Foreign Relations. Global Conflict Tracker. The Center for Preventive Action's (CPA). URL: <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker>
10. Eurobarometer. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/screen/home>
11. Foreign Affairs. URL: <http://www.foreignaffairs.com>
12. Foreign Policy Association. URL: <http://www.fpa.org>
13. Foreign Policy in Focus. URL: <http://www.fpif.org>
14. Forum for a New World Governance. URL: <http://www.world-governance.org>
15. Global Justice Movement. URL: <http://www.globaljusticemovement.org>
16. International Institute for Strategic Studies. URL: <http://www.iiss.org>
17. International Monetary Fund. URL: <http://www.imf.org>
18. International Relations and Security Network. URL: <http://www.isn.ethz.ch>

19. Japan Institute of International Affairs. URL: <http://www.jiia.or.jp/en>
20. Journal of International Affairs. URL: <http://jia.sipa.columbia.edu>
21. Journal of Public and International Affairs. URL: <http://www.princeton.edu/jpia>
22. Journal of World Systems Research. URL: <http://jwsr.ucr.edu/index.php>
23. MERCOSUR (Southern Common Market). URL: <http://www.mercosur.int>
24. NATO. URL: <http://www.nato.int>
25. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). URL: <http://www.oecd.org>
26. OECD AI Laboratory. URL: <https://oecd.ai>
27. OPEC (Organization of the Petroleum Exporting Countries). URL: <http://www.opec.org>
28. OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe). URL: <http://www.osce.org>
29. Pew Research Center. URL: <http://www.pewresearch.org>
30. Royal Institute of International Affairs (Chatham House). URL: <http://www.chathamhouse.org.uk>
31. South African Institute of International Affairs. URL: <http://www.saiia.org.za>
32. Swedish Institute of International Affairs. URL: <http://www.sipri.org>
33. The Economist – аналітичне видання. URL: <https://www.economist.com>
34. The Global AI Index. URL: <https://www.tortoisemedia.com/intelligence/global-ai/>
35. Transnational Foundation for Peace and Future Research. URL: <http://www.transnational.org>
36. United Nations. URL: <http://www.un.org>
37. United States Institute of Peace. URL: <http://www.usip.org>
38. World Bank. URL: <http://data.worldbank.org>
39. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org>
40. World Population Clock. URL: <http://www.worldometers.info>
41. World Trade Organization. URL: <https://www.wto.org>
42. World Values Survey. URL: <http://www.worldvaluessurvey.org>
43. Міжнародні та політичні дослідження. URL: <https://journals.onu.in.ua/index.php/interpolis>
44. Науковий журнал «Politicus». URL: <http://politicus.od.ua>
45. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>

Рекомендована література до «Виробничої практики»

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
3. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, затвердженого рішенням Вченої ради університету від 3 липня 2025 року (протокол № 18). URL: <https://surl.li/ehqklb>
4. Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти України № 351 від 20.12.1994 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
5. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 64/2022 від 24 лютого 2022 року, затвердженого Законом України № 2102-IX від 24.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

6. Указ Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 4524-IX від 15.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/478/2025#Text>